

YLIOPISTOTENTTI - UNIVERSITY EXAM

Opiskelijan nimi / Student name:	Opiskelijanumero / Student number:

Opettaja täyttää / Lecturer fills in:

Opintojakson koodi and nimi / The code and the name of the course: 724105P Johdon laskentatoimi	
Tiedekunta / Faculty: Oulun yliopiston kauppakorkeakoulu	
Tentin pvm / Date of exam: 19.10.2016	Tentin kesto tunteina / Exam in hours: 3
Tentin nro / No. of the exam: Tentti 1.	Opintopistemäärä / Credit units: 5
Tentaattorit / Examiners: Tiina Henttu-Aho ja Marjo Väisänen	Sisäinen postios. / Internal address: OyKKK, TA301
Sallitut apuvälineet / The devices allowed in the exam: ☒ Nelilaskin / Standard calculator ☒ Funktiolaskin / Scientific calculator ☐ Ohjelmoitava laskin / Programmable calculator ☐ Muu materiaali, tarkennettu alla / Other material, specified below:	
Tenttiin vastaaminen / Please answer the questions: ☒ Suomeksi / in Finnish ☐ Englanniksi / in English Suomenkielisessä tutkinto-ohjelmassa olevalla opiskelijalla on oikeus käyttää arvioitavassa opintosuorituksessa suomen kieltä, vaikka opintojakson opetuskieli olisi englanti. Tämä ei koske vieraan kielen opintoja. (Kts. <u>Koulutuksen johtosääntö 18 §</u>) In a Finnish degree programme a student has a right to use Finnish language for their study attainment, even though the language of instruction is English, (excluding language studies) even when the language of instruction is other than Finnish. (See <u>the Education Regulations 18 §</u>)	
Kysymyspaperi on palautettava / Paper with exam questions must be returned: ☐ Kyllä / Yes ☒ Ei / No	

Tentissä on viisi samanarvoista kysymystä (max 30p). Monivalintakysymyksessä (tehtävä 1) on vain yksi oikea vaihtoehto per kohta. Oikeasta vastauksesta saa yhden pisteen, väärästä -0.5 pistettä, ja vastaamatta jättämisestä 0. Tehtävän minimipistemäärä on 0.

Vastaa kysymyksiin käyttäen täydellisiä virkkeitä (ei ranskalaisia viivoja tms.). Laskut tulee esittää siten, että niistä voidaan todeta, miten lopputulokseen päädyttiin (välivaiheet näkyville). Älä kuitenkaan kirjoita kysymyspaperiin, vaan esitä lasku vastauspaperilla.

Menestystä!

1. Valitse monivalintatehtävistä 1.1. – 1.6. lähinnä oikea vastaus (vain yksi oikea vaihtoehto – vastaa erilliselle vastauspaperille). (6p)

1.1. Kustannuskäsitteistä:

- a) Vaihtoehtoiskustannuksen voi yleensä päätellä kirjanpidon luvuista, kunhan niihin on tehty tarvittavat korjaukset.
- b) Jako muuttuviin ja kiinteisiin kustannuksiin tarkoittaa samaa kuin jako välittömiin ja välillisiin kustannuksiin.
- c) Uponneet kustannukset tarkoittavat kiinteitä kustannuksia, jotka eivät muutu tuotantomäärän funktiona.
- d) Kiinteät kustannukset per yksikkö pienenevät tuotantomäärän kasvaessa.

1.2. Liittyn varaston arvostusmenetelmään:

- a) Punnitun keskihinnan menetelmä ei sovellu kausittain jälkikäteen tehtyyn laskentaan.
- b) LIFO-menetelmässä varastossa pisimpään ollut tuote katsotaan ensimmäisenä käytetyksi.
- c) Pienyritykset käyttävät usein FIFO:a kirjanpidossa ja laskevat kustannuslaskennassaan materiaalikustannukset samalla periaatteella.
- d) FIFO-menetelmässä ainekäytön kustannukset vastaavat läheisimmin nykyisiä hintoja.

1.3. Liittyn poistoihin:

- a) Elinkaaripoistot on helppo laskea ja arvioida etukäteen.
- b) Aritmeettis-degressiivisessä poistomenetelmässä (summausmenetelmä) poistoprosentti pysyy vuosittain vakiona, mutta poisto pienenee.
- c) Kustannuslaskennassa poistoja ei tulisi tehdä varsinkaan silloin, kun kirjanpidossa investointihyödyke on kokonaan jo poistettu.
- d) Annuiteettipoisto-menetelmässä poiston osuus annuiteetista kasvaa vuosittain.

1.4. Suoritekalkyylytyypeistä:

- a) Minimikalkyylyssä lasketaan, paljonko tuotteeseen sisältyy valmistuskustannuksia.
- b) Keskimääräiskalkyyli kohdistaa käyttämättömästä kapasiteetista aiheutuvat kustannukset tuotteille.
- c) Keskimääräiskalkyylin laskeminen edellyttää kustannusten jaottelamista muuttuviin ja kiinteisiin.
- d) Normaalikalkyylyssä jaetaan toteutuneet kustannukset tuotetulla suoritemäärällä.

1.5. Liittyen kustannusten relevanttiuteen eri päätöksentekotilanteissa:

- a) Jos materiaali on päätöksentekohetkellä varastossa, sen hankintahintaa voidaan pitää sellaisenaan relevanttina kustannuksena päätöksenteossa.
- b) Jos ulkoistamispäätöksessä vapautunut sisäinen kapasiteetti voidaan hyödyntää, siitä saatavat tuotot ovat relevantteja päätöksenteossa.
- c) Tuotantovälineiden uusimispäätöksissä niiden kirjanpitoarvoa voidaan useimmiten pitää relevanttina kustannuksena päätöksenteossa.
- d) Laadullisia tekijöitä ei pitäisi huomioida päätöksenteossa, koska niitä on vaikea ilmaista määrällisesti.

1.6. Kustannuspohjaiseen hinnoitteluun liittyen:

- a) Yritys, voi olla joko hinnanottaja tai hinnanasettaja, mutta ei molempia yhtäaikaan.
- b) Kustannuspohjaisen hinnoittelun vaarana voi olla hinnoittelun noidankehä.
- c) Lyhyen aikavälin hinnoittelutilanteessa hinnanasettajan tulisi aina muistaa kohdistaa tuotteelle kaikki kustannukset, vaikka kapasiteettia olisikin vapaana.
- d) Tavoitekustannushinnoittelussa lähdetään liikkeelle tuotteen omakustannusarvosta, johon lisätään haluttu voitto-osuus.

2. Toimintolaskennasta:

- a) Toimintolaskennan ja ns. perinteisen kaksivaiheisen kustannuslaskennan keskeiset eroavaisuudet.
- b) Miksi ja millaisissa olosuhteissa perinteinen kustannuslaskenta voi tuottaa harhaanjohtavia tuloksia? Miten tämä on otettu huomioon toimintolaskennassa?
(6p)

3. Liittyen teollisen valmistusyrityksen puolivalmis- ja valmisvaraston inventaariarvon määrittämiseen:

- a) Kuvaile täyskatteellista (absorption costing) ja katetuottolaskentaan perustuvaa (variable costing, direct costing) menetelmää. Mitä tarkoitetaan tässä yhteydessä tuotekustannuksilla (product costs) ja periodikustannuksilla (period costs), ja miten ne eroavat eri menetelmien tapauksissa? (3p)
- b) Kerro millaisia argumentteja on Drury'n mukaan esitetty puolesta ja vastaan liittyen täyskatteelliseen ja katetuottolaskentaan perustuviin menetelmiin? (2p)
- c) Kuvaile vaihtoehtoisia toiminta-asteita (denominator level measures), joita voidaan käyttää täyskatteellisessa menetelmässä perustana kiinteiden yleiskustannusten kohdistamiseen. (1p)

4. Mansikkamyynä Oy myy vuodessa 10 000 kg mansikoita. Yrityksen liikevaihto on 65 000 € ja kokonaiskustannukset 55 000 €.

a) Laske katetuotto euroina ja prosentteina, jos muuttuvat kustannukset olisivat

1) 4,55 €/kg

2) 3,25€/kg

Kokonaiskustannukset ovat molemmissa tilanteissa samat. (2,5 p)

b) Laske molemmille vaihtoehdoille kriittinen piste ja varmuusmarginaali euroina ja kappaleina sekä suhteellinen varmuusmarginaali (%). (2,5p)

c) Mitä laskelmat kertovat? (1 p)

5. Levytys Oy valmistaa neljää erilaista levyä: A, B, C ja D. Yhtiön kokonaiskustannukset ilman raaka-ainekustannuksia ovat 100 000 € ja raaka-ainekustannukset ovat 100 €/m². Levyistä tiedetään seuraavat tiedot:

Tuote	Koko (m ²)	Valmistusmäärä (kpl)
A	1	100
B	2,5	76
C	4	50
D	6	25

Jaa kokonaiskustannukset käyttäen ekvivalenssilaskentaa, tuotteiden ekvivalenttiluvut määritellään levyjen koon mukaan. Laske Levytys Oy:n tuotekohtaiset omakustannusarvot. (6p)

Vastaamista varten voit jäljentää vastauspaperiisi seuraavanlaisen taulukon:

Tuote	Valmistusmäärä (kpl)	Ekviv. luku	Ekviv. yksiköt yht.	Kust./ekviv. yksikkö	Kust. yhteensä	Kust. €/tuote	Raaka-ainekust.	Omakustannusarvot
A								
B								
C								
D								
Yhteensä								